

ZASADY
DOTYCZĄCE OCHRONY MAŁOLETNICH
W WARSZAWSKIEJ PROWINCJI
ZAKONU KARMELITÓW BOSYCH

KURIA PROWINCJALNA OCD
WARSZAWA 2020

WPROWADZENIE

1a. Niniejsze *Zasady* przeznaczone są do stosowania we wszystkich parafiach, wspólnotach i dziełach Warszawskiej Prowincji Zakonu Karmelitów Bosych (dalej zwana „Prowincją”), zarówno przez osoby duchowne, konsekrowane, jak i świeckie, które podejmują posługę wśród małoletnich, osób bezradnych (*vulnerabili*), jak również osób prawnie z nimi zrównanych, z zachowaniem innych przypadków, o których mowa w pkt 102, 103 i 113.

1b. W rozumieniu niniejszych *Zasad*:

- „małoletni” oznacza każdą osobę poniżej osiemnastego roku życia lub zgodnie z prawem z nią zrównaną;

- „osoba bezradna” oznacza każdą osobę chorą, z ułomnościami fizycznymi lub umysłowymi albo pozbawioną wolności osobistej, co faktycznie, nawet sporadycznie, ogranicza jej zdolność rozumienia lub chcenia, czy też w inny sposób przeciwstawienia się agresji;

- „pornografia dziecięca” oznacza jakiegokolwiek, niezależnie od zastosowanych środków, przedstawienie osoby małoletniej zaangażowanej w jednoznaczne czynności seksualne, rzeczywiste lub symulowane, oraz jakiegokolwiek przedstawianie narządów płciowych małoletnich w celach przede wszystkim seksualnych (*Vos estis*, art. 1 § 2 a-c).

2. Opieka nad małoletnimi zawsze musi być związana z troską o ich integralny i pełny rozwój, dobro duchowe, psychiczne i fizyczne. Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka, objawiona w prawie Bożym oraz strzeżona przez prawo kościelne i państwowe, winna stanowić źródło i gwarancję bezpieczeństwa każdej osoby objętej posługą duszpasterską. Szczególna troska należy się osobom bezbronny, małoletnim i chorym, które w duchu Ewangelii powinny zostać otoczone większą troską i być chronione przed każdym złem.

3. Wszyscy przynależący do Prowincji, a także wszystkie inne osoby mające – w ramach wykonywanej na rzecz Prowincji pracy lub posługi – stałą styczność z małoletnimi, zobowiązani są do zapoznania się z niniejszym dokumentem oraz do pisemnego poświadczenia stosowania go – w zależności od przypadku, w misji duszpasterskiej albo w wypełnianiu innego powierzonego zadania – oraz w życiu osobistym. Podpisana deklaracja zostanie złożona w aktach osobowych i będzie przechowywana w Kurii Prowincjalnej w Warszawie. Wzór deklaracji stanowi załącznik nr 5 do niniejszych *Zasad*.

4. Jako członkowie Kościoła w naszym życiu i postępowaniu z innymi opieramy się na zasadach Ewangelii, traktując z należnym szacunkiem wszystkich ludzi, w pierwszym rzędzie tych, z którymi mamy bezpośredni kontakt.

5. Jednoznacznie potępiamy, jako sprzeczne z zasadami życia społecznego oraz chrześcijańskiego, wszelkie akty przemocy: fizycznej, werbalnej, psychicznej i seksualnej oraz akty wykorzystania seksualnego dokonywane wobec osób powierzonych naszej trosce i pozostających w jakiegokolwiek formie zależności wobec nas. Akty przemocy uznajemy za ciężkie i sprzeczne z prawem wykroczenia, domagające się jednoznacznych reakcji Kościoła, zaś ze strony winowajcy podjęcia wysiłku pokuty i naprawienia wyrządzonych krzywd.

6. Z pokorą uznając powagę zła tego typu sytuacji i wyrażając ból z powodu słabości tych, którzy we wspólnocie Kościoła są naszymi braćmi i współpracownikami, stosujemy wszelkie środki mające na celu niedopuszczenie do powtórzenia się takich sytuacji w przyszłości. Staramy się okazać wszelką pomoc tym naszym braciom, o ile tylko, uznając własny grzech, z odpowiedzialnością podejmą się wysiłku nawrócenia. Pomoc tę traktujemy jako braterski gest wobec samych winowajców, a jednocześnie jako część działalności profilaktycznej mającej na celu uchronienie innych przed podobnymi zdarzeniami, do jakich mogłoby dojść w przyszłości.

7. W sytuacji podejrzenia o wykorzystanie seksualne naszym zadaniem jest doprowadzenie do wyjaśnienia każdego przypadku oraz ochrona i pomoc poszkodowanym. W prowadzonym postępowaniu dążymy do prawdy i w razie potrzeby do ukarania winowajcy oraz dołożenia wszelkich starań, aby podobne sytuacje nie powtórzyły się w przyszłości. Nie akceptujemy działań pozornych, mających na celu zbagatelizowanie i zatuszowanie sprawy. Odcinamy się od postaw bierności i milczenia, a tym bardziej ukrywania sprawców tego typu krzywd.

8. Podejrzanemu przysługuje prawo do obrony.

9. W potwierdzonych i udowodnionych przypadkach jakiegokolwiek przemocy na tle seksualnym stosujemy się do odpowiednich przepisów polskiego prawa – lub, w zależności od przypadku, przepisów danego kraju – oraz rozporządzeń Stolicy Apostolskiej i Konferencji Episkopatu Polski.

ROZDZIAŁ I OGÓLNE NORMY POSTĘPOWANIA

§ 1. Podstawowe zasady postępowania w posłudze duszpasterskiej i wypełnianiu innych zadań wobec małoletnich

10. Nietykalność cielesna małoletnich jest nienaruszalna. Niedozwolone jest stosowanie kar cielesnych i od tej zasady nie ma wyjątków. Niedopuszczalne są również wszelkie zachowania, które w naszej kulturze stanowią przekraczanie granic intymności.

11. Wszyscy mają prawo do bycia traktowanymi z jednakową troską.

12. Nie może być ze strony kogokolwiek tolerancji wobec zachowań, które byłyby krzywdzeniem innych, niezależnie od źródła takiej krzywdy.
13. Każdy, komu powierzono jakąkolwiek posługę na rzecz osób małoletnich, przejmuje za nie osobistą odpowiedzialność.
14. Osoby, które są zaangażowane w posługę duszpasterską i w wypełnianie innych zadań wobec małoletnich, muszą zostać zweryfikowane w rejestrze prowadzonym przez Ministerstwo Sprawiedliwości na podstawie Ustawy z dnia 13 maja 2016 roku o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 405). Powinny także przedłożyć aktualny wypis z Krajowego Rejestru Karnego.
15. Wszelkie formy kontaktu i posługi wobec małoletnich podlegają nadzorowi bezpośredniego przełożonego. Podejmowana posługa organizowana jest za jego zgodą.
16. Co do zasady nie należy przebywać z małoletnim sam na sam.
17. Jeżeli dobro małoletniego wymaga indywidualnego spotkania, to spotkanie takie nie może odbywać się w warunkach odizolowanych. Należy zatroszczyć się o jego transparentność i nie wolno go w nieroztropny sposób przedłużać.
18. Wszelkiego rodzaju spotkania z małoletnimi mogą odbywać się jedynie w wyznaczonych do tego celu pomieszczeniach. Uprzywilejowanym miejscem spotkań z dziećmi i młodzieżą, zwłaszcza indywidualnych, są miejsca neutralne, a nie *prywatne mieszkania np. wychowawców*. Spotkania z małoletnimi nigdy nie mogą odbywać się w pomieszczeniach, w których mieszkają zakonnicy.
19. W czasie trwania spotkań drzwi pomieszczeń nigdy nie mogą być zamykane na klucz. Zarówno pora, jak i liczba spotkań, powinny uwzględniać dobro osób małoletnich.
20. Spowiedź małoletnich winna odbywać się w konfesjonale. Z ważnych i uzasadnionych przyczyn spowiedź może odbyć się w innym miejscu, pod warunkiem zastosowania wymogów opisanych wyżej, w pkt. 18-19.
21. Jeśli konieczna jest wizyta w mieszkaniu prywatnym małoletniego, nie można w jej trakcie wykraczać poza to, co niezbędne w celu wykonania posługi duszpasterskiej lub innego zadania, a wizyta powinna odbywać się w obecności rodzica lub opiekuna prawnego.
22. Zabrania się częstowania małoletnich alkoholem, papierosami, środkami psychoaktywnymi oraz tolerowania ich używania. Osoby sprawujące opiekę nad małoletnimi, animatorzy, asystenci i inne osoby współpracujące nie mogą być pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych.
23. W pracy z małoletnimi należy używać środków, języka i metod adekwatnych do ich wieku. Dotyczy to również przekazu medialnego, np. przez telefon komórkowy, Internet itp. W żadnym wypadku nie wolno wykorzystywać materiałów zawierających przemoc oraz treści o charakterze erotycznym lub moralnie wątpliwych.

24. Nie wolno dopuszczać do werbalnego naruszania godności małoletnich, w tym erotyzowania języka w ich obecności ani opowiadania w obecności osób małoletnich dowcipów o jakimkolwiek podtekście seksualnym. W przypadku konieczności podjęcia rozmowy na tematy związane z płciowością należy wykazać się daleko idącą ostrożnością, delikatnością i roztropnością.

25. Małoletnim przysługuje prawo do prywatności. W szczególny sposób prawo to winno być respektowane w takich miejscach jak przebieralnie, pływalnie, łazienki i toalety. W wymienionych wyżej miejscach nikt nie może ingerować w prywatność wychowanków. W żadnym wypadku nie wolno wykonywać im zdjęć ani ich nagrywać. Należy także zadbać, by zdjęć i filmów nie robili sobie nawzajem sami wychowankowie.

26. Małoletnich można fotografować i filmować, jeśli:

a) wszyscy oni są stosownie ubrani;

b) obraz ma się koncentrować na czynnościach przez nich wykonywanych (np. gry zabawy, wspólna modlitwa) i w miarę możliwości przedstawiać grupy małoletnich w całości;

c) zostanie dopilnowane, aby osoba fotografująca czy filmująca nie pozostawała z nimi sama ani nie miała do nich dostępu bez nadzoru.

27. Na fotografowanie i filmowanie małoletnich należy uprzednio uzyskać pisemną zgodę rodziców lub opiekunów.

28a. Nikt nie może wyręczać małoletnich ani pomagać im w czynnościach natury osobistej (toaleta, mycie się, przebieranie itp.), o ile są oni w stanie wykonać te czynności samodzielnie.

28b. Jeżeli małoletni ze względu na wiek albo własne ograniczenia nie są w stanie wykonać tych czynności samodzielnie, pomocy zawsze powinni udzielać świeccy, najlepiej tej samej płci, za uprzednią zgodą jego rodziców lub opiekunów, co wcześniej można roztropnie przewidzieć. Przy udzielaniu takiej pomocy należy kierować się należytyym szacunkiem i dyskrecją. W nagłym wypadku, gdy ten rodzaj pomocy jest potrzebny, rodzice lub opiekunowie prawni powinni zostać o tym powiadomieni tak szybko, jak to tylko jest możliwe.

29. Nietykalność cielesna małoletnich musi być szanowana. Należy zawsze wykazywać daleko idącą troskę o integralność i nienaruszalność cielesną każdego małoletniego.

30. Niedozwolone są wobec małoletnich wszelkie zachowania, które w naszej kulturze stanowią przekroczenie granic intymności.

31. Powyższe zasady stosuje się również w relacjach z osobami na stałe nie posiadającymi używania rozumu (kan. 99).

§ 2. Dodatkowe zasady obowiązujące w czasie wyjazdów z małoletnimi

32. W czasie wyjazdów każdy jest obowiązany stosować się do reguł określonych wyżej, w § 1 „Podstawowe zasady postępowania w pracy duszpasterskiej z dziećmi i młodzieżą”.

33. Organizując jakiegokolwiek wyjazdy dla małoletnich należy bezwzględnie respektować normy prawa państwowego.

34. Wszystkie wyjazdy powinny być starannie planowane i udokumentowane z uwzględnieniem wymogów formalnych, szczególnie jeżeli chodzi o kwestie transportu, zakwaterowania, planu dnia oraz bezpieczeństwa.

35. Na wyjazd z małoletnimi zakonnicy muszą posiadać zgodę swojego bezpośredniego przełożonego.

36. Po uprzednim zapoznaniu rodziców (opiekunów prawnych) z programem wyjazdu, należy uzyskać ich pisemną zgodę. Powinni oni zostać poinformowani o numerze telefonu, pod którym będą mogli uzyskać informacje o dziecku podczas wyjazdu.

37. W czasie wyjazdów należy zwrócić uwagę na zachowania podopiecznych mogące wskazywać na ich problemy z aklimatyzacją w grupie, trudności w nawiązywaniu kontaktów z rówieśnikami oraz problemy w zakresie radzenia sobie z sytuacjami trudnymi w grupie rówieśników. Zadaniem wychowawcy jest podjęcie odpowiednich działań zmierzających do zniwelowania ww. trudności.

38. Szczególną uwagę należy wykazać w stosunku do tych podopiecznych, których zachowanie może stwarzać zagrożenie, budzić niepokój lub być źródłem trudności dla innych osób. Nikt nie może bagatelizować sygnałów mogących wskazywać na: izolowanie się podopiecznego w grupie, przejawy agresji, konflikty między podopiecznymi, pojawiające się wśród wychowanków zachowania seksualne nieadekwatne do ich wieku, wykorzystywanie przez rówieśników zagubienia i nieporadności słabiej przystosowanych do radzenia sobie w grupie. W takich sytuacjach należy zawsze adekwatnie reagować.

39. Należy poświęcać więcej uwagi wychowankom, którzy nie radzą sobie emocjonalnie w kontaktach z rówieśnikami, i kontrolować, czy sytuacja nie stanowi dla nich zbyt dużego obciążenia lub zagrożenia. W takich okolicznościach należy wyjaśnić zaistniałą sytuację oraz podjąć odpowiednie czynności zapewniające bezpieczeństwo podopiecznych. W sytuacjach zagrożenia należy zgłosić problem przełożonemu, a w uzasadnionych przypadkach rodzicom, opiekunom, odpowiednim władzom.

40. Podczas wyjazdów należy zadbać o odpowiednią proporcję mężczyzn i kobiet w gronie wychowawców, stosownie do liczby chłopców i dziewcząt w grupie.

41. Na początku wycieczki wychowawcy mają obowiązek zapoznać uczestników z obowiązującymi podczas niej zasadami i regulaminem, i odnotować ten fakt w dokumentacji.

42. Nocleg musi być zorganizowany zgodnie z normami bezpieczeństwa. Należy chronić intymność powierzonych nam osób i unikać wszelkich zachowań, budzących podejrzenia o nieczyste intencje.
43. Sypialnie chłopców i dziewcząt powinny być odseparowane i nadzorowane przez personel tej samej płci, co przebywający w nich wychowankowie.
44. Opiekunowie nie powinni nocować w pomieszczeniu, w którym nocują dzieci lub młodzież.
45. W sytuacji szczególnej, wymagającej od członka personelu pozostania w nocy w sypialni z wychowankiem, powinien on o tym fakcie powiadomić przełożonego lub organizatora wycieczki oraz, jeśli to możliwe, rodzica (opiekuna prawnego) wychowanka.
46. Niedopuszczalne jest spanie osoby dorosłej i małoletniego na tym samym pościeli.
47. Zakonnicy nie mogą nocować w tym samym pomieszczeniu co małoletni. W razie zaś konieczności, jest to dopuszczalne, jeżeli nocują tam co najmniej dwie inne osoby dorosłe. Okoliczności te powinny zostać opisane w dokumentacji wyjazdu.
48. Dorośli nigdy nie mogą pokazywać się w stroju, który w jakikolwiek sposób urągałby zasadom przyzwoitości i skromności.
49. Opiekun powinien na bieżąco przekazywać organizatorowi informacje na temat zdarzeń mających miejsce w trakcie organizowanych spotkań, które mogą stanowić zagrożenie dla ich uczestników, oraz sygnalizować potrzebę podjęcia interwencji ze strony organizatorów w przypadku dostrzeżonych problemów.
50. Małoletnim należy zapewnić bezpieczny powrót do domu.
51. O wszystkich sprawach, które budzą niepokój w zachowaniu małoletnich, należy informować swoich bezpośrednich przełożonych. Również jeżeli nie sprzeciwia się temu dobro małoletnich, należy o tym informować ich rodziców bądź opiekunów prawnych.
52. Niniejsze Zasady nie regulują wyczerpująco wszystkich spraw związanych z organizacją wyjazdów.

§ 3. Troska o małoletnich z niepełnosprawnością lub specjalnymi potrzebami wychowawczymi

W takich wypadkach poza ogólnymi zasadami należy mieć na względzie:

53. Małoletni z niepełnosprawnością oraz ze specjalnymi potrzebami wychowawczymi wymagają więcej troski od pozostałych. Od opiekunów oczekuje się w takich przypadkach szczególnej wrażliwości.

54. Jeżeli zachodzi potrzeba pomocy małoletniemu z niepełnosprawnością w czynnościach osobistych, personel winien jej udzielać z pełnym zrozumieniem problemu oraz za zgodą rodziców (opiekunów prawnych). Przy udzielaniu takiej pomocy należy kierować się należytych szacunkiem i dyskrecją.

55. Nikt nie może wyręczać osoby małoletniej z niepełnosprawnością w czynnościach osobistych, które jest w stanie wykonać samodzielnie. W nagłym wypadku, gdy ten rodzaj pomocy jest potrzebny, rodzice lub opiekunowie prawni powinni zostać o tym powiadomieni tak szybko, jak to jest możliwe.

§ 4. Zasady korzystania z Internetu

56. Umożliwiając małoletnim dostęp do Internetu w pomieszczeniach klasztornych czy parafialnych należy to czynić z wielką rozważą i ostrożnością.

57. Zapewniając małoletnim dostęp do Internetu, należy zabezpieczyć komputer przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności zainstalować i zaktualizować oprogramowanie zabezpieczające (oprogramowanie filtrujące treści internetowe, oprogramowanie monitorujące korzystanie z Internetu, oprogramowanie antywirusowe, oprogramowanie antyspamowe, *fire wall*, a także program „kontrola rodzicielska”).

58. Dostęp małoletnich do Internetu możliwy jest wyłącznie pod nadzorem odpowiedzialnego dorosłego, którego obowiązkiem jest poinformować ich o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu i czuwać także nad bezpieczeństwem korzystania z niego.

59. Osoba dorosła upoważniona do nadzoru powinna czuwać nad bezpiecznym korzystaniem z Internetu i ma obowiązek informowania małoletnich o zasadach takiego korzystania.

60. Zakonnicy nie powinni udostępniać osobistych komputerów, tabletów, smartfonów i tym podobnych urządzeń innym osobom, w tym małoletnim.

61. Zabronione jest nawiązywanie przez Internet prywatnych kontaktów z małoletnimi i osobami podającymi się za takie.

62. Jeżeli ktokolwiek utrzymuje z małoletnim poprzez Internet kontakt duszpasterski, powinien poinformować o tym jego rodziców lub opiekunów. Jeżeli nie można tego uczynić ze względu na szczególne okoliczności i wyraźną wolę małoletniego oraz jego dobro, powinien o tym kontakcie poinformować swojego przełożonego.

63. Dostęp małoletniego do Internetu na terenie parafii czy innej placówki Prowincji możliwy jest wyłącznie poprzez serwer danej instytucji po podaniu indywidualnego loginu i hasła. Każdemu małoletniemu należy przydzielić indywidualny login i hasło oraz poinformować go o konieczności zachowania ich w tajemnicy.

64. Niedozwolone jest korzystanie w Internecie na terenie danej placówki z treści sprzecznych z zasadami etyki i moralności chrześcijańskiej.

65a. Okresowo, z częstotliwością zależną od okoliczności, należy sprawdzać, czy na komputerach z dostępem do Internetu nie znajdują się niebezpieczne i niedozwolone treści.

65b. W przypadku znalezienia takich treści należy ustalić, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzania.

65c. Jeżeli okazałoby się, że małoletni miał dostęp do treści wymienionych w podpunkcie a., uprawniona osoba (w szczególności pedagog lub psycholog), przeprowadzi z nim rozmowę na temat bezpieczeństwa w Internecie. Informację o zdarzeniu przekazuje przełożonemu oraz rodzicom lub prawnym opiekunom małoletniego, którego sprawa dotyczy, chyba że sprzeciwia się temu dobro małoletniego. W przypadku stwierdzenia demoralizacji małoletniego należy rozważyć zawiadomienie Sądu Rejonowego, Wydziału Rodzinnego i Nieletnich, właściwego dla miejsca zamieszkania małoletniego.

66. Małoletni nie powinni bez kontroli korzystać z ogólnodostępnych ani prywatnych komputerów dorosłych.

67. Jeżeli zostanie uzyskana informacja, że małoletni, korzystając z Internetu, doświadcza jakiegokolwiek krzywdy, należy podjąć wszelkie możliwe działania zgodne z dobrem dziecka i wskazane przez przepisy prawa, w szczególności poinformować jego rodziców, opiekunów oraz właściwe organy ścigania.

68. Małoletnich można informować o wydarzeniach czy bieżącym funkcjonowaniu duszpasterstw i dzieł Prowincji za pośrednictwem portali społecznościowych.

69. Korespondencja mailowa z małoletnimi przesyłana na ich prywatne adresy, a także komunikacja za pośrednictwem telefonu, może występować tylko i wyłącznie w sytuacjach szczególnych i dotyczących kwestii duszpasterskich i związanych z funkcjonowaniem prowadzonych przez Prowincję dzieł. Wysyłanie takich informacji odbywać się musi z adresu mailowego administrowanego przez podmiot należący do Prowincji albo wskazanego w wykazie zamieszczonym w Katalogu Prowincji.

ROZDZIAŁ II

PRZYJMOWANIE KANDYDATÓW DO ZAKONU ORAZ FORMACJA POCZĄTKOWA

70. Do podjęcia okresu próby w Prowincji nie można dopuścić kandydata, który w przeszłości został skazany za czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z małoletnim lub za sprawy związane z pornografią dziecięcą, bądź sam deklarował ze swej strony takie czyny.

71. Nie należy przyjmować również kandydata, u którego stwierdzono występowanie zaburzeń w sferze seksualnej, jak również głęboko zakorzenionej orientacji homoseksualnej.

72. Przed przyjęciem kandydata zobowiązany jest on przedstawić zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Sądowego.

73. Każdy zgłaszający się kandydat powinien przejść stosowne badanie psychologiczne oraz pogłębiony wywiad, który pozwoli zorientować się co do poziomu dojrzałości seksualnej oraz występowania ewentualnych zaburzeń. Badania takie należy powierzyć psychologowi respektującemu antropologię chrześcijańską.

74. Tematyka dojrzałości w sferze seksualnej kandydata do kapłaństwa lub życia zakonnego powinna znaleźć swoje miejsce w rozmowach prowadzonych w procesie przyjmowania kandydatów do zakonu. Ojcowie duchowni i spowiednicy nie mogą wyrażać swojej opinii o kandydacie na forum zewnętrznym.

75. W przypadku występowania u kandydata do kapłaństwa lub życia zakonnego wyraźnych braków w dojrzałości seksualnej, zadaniem przełożonych jest rozpoznanie i ocena występujących trudności.

76. By zachować całkowitą wolność osądu nad kandydatem co do jego zdatości, osoby pracujące w sekretariacie do spraw powołań ani też bezpośredni przełożeni nie powinni wiązać się z kandydatami węzłem sakramentalnej tajemnicy spowiedzi.

77. Gdyby na jakimkolwiek etapie formacji początkowej wobec któregokolwiek z kandydatów zaistniało podejrzenie popełnienia kiedykolwiek przez niego wobec małoletniego czynów przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu, zostanie przeprowadzona przez jego przełożonych, w porozumieniu z przełożonym prowincjalnym, gruntowna weryfikacja jego sytuacji. W razie potwierdzenia się zarzutów, taki kandydat zostanie bezzwłocznie wydalony.

78a. W przypadku pojawienia się wobec zakonnika po ślubach uroczystych co najmniej prawdopodobnej informacji odnośnie do czynów popełnionych przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu wobec małoletniego, na czas wyjaśnienia sprawy zostanie on odsunięty od posług związanych z kontaktami z małoletnimi.

78b. Jeżeli zakonnik nie przyjął święceń, a oskarżenia okażą się wiarygodne, należy wszcząć procedurę zmierzającą do jego wydalenia z Zakonu.

78c. Gdyby taki przypadek zaistniał po przyjęciu święceń diakonatu, przełożony prowincjalny postępuje zgodnie z wytycznymi Stolicy Apostolskiej i Konferencji Episkopatu Polski w tej materii.

ROZDZIAŁ III

OSOBY ŚWIECKIE W DZIELACH PROWADZONYCH PRZEZ PROWINCJĘ

79. W dziełach duszpasterskich i apostołskich dotyczących małoletnich prowadzonych przez Prowincję mogą uczestniczyć osoby świeckie. Ich dobór powinien zagwarantować realizację podejmowanych zadań oraz zapewnienie małoletnim bezpieczeństwa. Przy ich zatrudnieniu należy zwrócić uwagę przede wszystkim na nienaganne życie moralne oraz właściwe rozpoznanie ich motywacji i kwalifikacji zawodowych.

80. Powierzone im zadania wykonywane są zgodnie z zasadami Kościoła katolickiego.

81. Kandydat do pracy z małoletnimi ma mieć nieposzlakowaną opinię moralną potwierdzoną przez proboszcza parafii jego miejsca zamieszkania.

82. Przy dopuszczaniu osób świeckich do pracy z małoletnimi należy – w celu wyeliminowania nieodpowiednich osób – podjąć wszelkie uzasadnione kroki, w szczególności przeanalizować ich kwalifikacje zawodowe oraz zebrać informacje o ich dotychczasowej działalności.

83. Kandydat ubiegający się o zatrudnienie na stanowisku, na którym przewiduje się kontakt z małoletnimi, powinien – oprócz dokumentów na potwierdzenie kwalifikacji do zatrudnienia na danym stanowisku – przedłożyć zgodnie z przepisami prawa państwowego odpis z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym prowadzonego przez Ministerstwo Sprawiedliwości, jak również aktualne zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Sądowego.

84. Przed podpisaniem umowy kandydat ma obowiązek zapoznać się z treścią niniejszych *Zasad* oraz zobowiązać się pisemnie do ich respektowania (załącznik 5 nr 2).

85. Osoby pracujące z małoletnimi powinny okresowo uczestniczyć w szkoleniach dotyczących ich pracy oraz w zakresie ochrony małoletnich, organizowanych lub wskazanych przez Prowincję.

ROZDZIAŁ IV

STAN PRAWNY

§ 1. Przepisy prawa polskiego

86. W polskim prawie karnym jakakolwiek czynność o charakterze seksualnym wobec osoby poniżej 15 roku życia stanowi wykorzystanie seksualne, które jest traktowane ze

szczególnością surowością. W takim przypadku nie ma znaczenia zgoda wyrażona przez poszkodowanego, a wszelkie tego typu czynności są zabronione oraz ścigane z urzędu.

87. W świetle polskiego prawa karnego osoba małoletnia powyżej 15 roku życia może swobodnie decydować o kontaktach seksualnych, jednakże może dochodzić do zmuszania jej do nich lub też do innych czynności o charakterze seksualnym, także przy nadużyciu stosunku zależności formalnej lub duszpasterskiej, co według prawa jest przestępstwem (art. 199 kk). Przypadek taki może mieć miejsce również pomiędzy osobami dorosłymi w sytuacji wykorzystywania jakiegokolwiek zależności bądź też krytycznej sytuacji osoby pokrzywdzonej, np. w relacjach pracodawca – pracownik, przełożony – podwładny, duchowny – penitent.

88. Zgodnie z treścią art. 240 § 1 polskiego *Kodeksu karnego* „Kto, mając wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego określonego w art. (...) 197 § 3 lub 4, art. 198, art. 200 (...) nie zawiadamia niezwłocznie organu powołanego do ścigania przestępstw, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

89. Paragraf 2 powyższego przepisu stanowi, że nie popełnia przestępstwa określonego w § 1, kto zaniechał zawiadomienia, mając dostateczną podstawę do przypuszczenia, że wymieniony w § 1 organ wie o przygotowywanym, usiłowanym lub dokonanym czynie zabronionym; nie popełnia przestępstwa również ten, kto zapobiegł popełnieniu przygotowywanego lub usiłowanego czynu zabronionego określonego w § 1.

90. Pokrzywdzony czynem wymienionym w art. 240 § 1 kk, który zaniechał zawiadomienia o tym czynie nie podlega karze, podobnie jak i ten, kto zaniechał zawiadomienia z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu (art. 240 § 2a i § 3).

91. Spośród wykroczeń przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu, czynami zabronionymi wobec małoletniego, które bezwzględnie należy zgłosić polskim organom ścigania, są zatem:

- a) zgwałcenie osoby poniżej lat 15 (art. 197 § 3 ust. 2 kk);
- b) zgwałcenie dokonane wspólnie z inną osobą (art. 197 § 3 ust. 1 kk);
- c) zgwałcenie dokonane wobec wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry (art. 197 § 3 ust. 3 kk);
- d) doprowadzenie osoby bezradnej lub nie posiadającej (w wyniku upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej) zdolności do rozpoznania znaczenia czynu lub pokierowania swoim postępowaniem, do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności (art. 198 kk);
- e) obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15, dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzanie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania (art. 200 § 1kk);

f) prezentowanie małoletniemu poniżej lat 15 treści pornograficznych lub udostępnianie mu przedmiotów mających taki charakter albo rozpowszechnianie treści pornograficznych w sposób umożliwiający takiemu małoletniemu zapoznanie się z nimi (art. 200 § 3 kk);

g) prezentowanie w celu swojego zaspokojenia seksualnego lub zaspokojenia seksualnego innej osoby małoletniemu poniżej lat 15 wykonanie czynności seksualnej (art. 200 § 4 kk);

h) prowadzenie reklamy lub promocji działalności polegającej na rozpowszechnianiu treści pornograficznych w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi małoletniemu poniżej lat 15 (art. 200 § 5 kk).

92. Ponadto do karalnych przestępstw seksualnych z małoletnimi, które nie są objęte obowiązkiem zawiadomienia z art. 240 kk, należą:

a) nadużycie stosunku zależności lub zaufania wobec małoletniego albo w zamian za udzielenie lub obietnicę korzyści majątkowej lub osobistej wobec małoletniego w celu wykorzystania seksualnego (art. 199 kk);

b) nawiązanie – w celu popełnienia przestępstwa określonego w art. 197 § 3 pkt 2 lub art. 200 kk – kontaktu z małoletnim poniżej lat 15, jak również produkowanie lub utrwalanie treści pornograficznych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej z zamiarem, za pomocą wprowadzenia małoletniego w błąd, wyzyskania jego błędu lub niezdolności do należytego pojmowania sytuacji albo przy użyciu groźby bezprawnej, do spotkania z nim (art. 200a § 1 kk);

c) składanie małoletniemu poniżej lat 15 – za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej – propozycji obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych, i zmiernianie do jej realizacji (art. 200a § 2 kk).

d) publiczne propagowanie lub pochwalanie zachowań o charakterze pedofilskim (art. 200b kk);

e) wytwarzanie, rozpowszechnianie i posiadanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego poniżej lat 15 (art. 202 § 3–4c kk).

93. Należy jednak pamiętać, że art. 304 § 1 polskiego *Kodeksu postępowania karnego* stanowi, iż każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

94. Według polskiego prawa karnego (art. 39 kk i 41a kk) do środków ochrony małoletnich zalicza się m.in. następujące środki karne:

a) zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi;

b) zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu;

- c) zakaz kontaktowania się z określonymi osobami;
- d) zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu;
- e) zakaz zajmowania określonego stanowiska i wykonywania określonego zawodu;
- f) zakaz wstępu na imprezę masową;
- g) nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym.

95. Wszystkie osoby zaangażowane w działalność różnorodnych dzieł Prowincji muszą mieć świadomość prawnego obowiązku zgłaszania odpowiednim organom państwowym przestępstw przeciwko małoletnim. Obowiązek ten winny realizować samodzielnie bądź też za pośrednictwem przełożonego danej instytucji, zgodnie z przewidzianymi procedurami.

96. Osoby, które zdobędą wiedzę o przestępstwie dokonany przez duchownego lub inną osobę na terenie dowolnej placówki należącej do Prowincji, zobowiązane są zawsze do niezwłocznego poinformowania przełożonego prowincjalnego lub jego delegata ds. ochrony dzieci i młodzieży, a także do podjęcia działań zgodnych z obowiązującymi procedurami.

1. Stwierdzenie wiarygodności czynów, o których mowa w art. 240 kk

97. Art. 240 kk mówi o obowiązku zgłaszania „wiarygodnych informacji”, tj. takich, które u każdego człowieka rozsądnie oceniającego fakty powinny wywołać podejrzenie co do zaistnienia przestępstwa (liczy się tu uzasadnione przekonanie o prawdziwości informacji, jednak osoba, na której ciąży obowiązek zgłoszenia, nie ma uprawnienia do badania prawdziwości powziętej informacji), czyli wiarygodna wiadomość to wiadomość, w którą uwierzyłby każdy rozsądny obywatel.

98. W tym celu należy przestrzegać następujących zasad:

- a) W przypadku oskarżeń przeciwko osobom duchownym podejmowane jest równoczesne dochodzenie wstępne zgodne z *Wytycznymi KEP*;
- b) W przypadku, gdy osoba duchowna jest naocznym świadkiem przestępstwa, wówczas jej relacja złożona na piśmie (nawet krótka notatka) jest poświadczeniem faktu i w oparciu o nią podejmuje się działania zmierzające do złożenia stosownego zawiadomienia w odpowiednich organach ścigania;
- c) Gdy osoba duchowna uzyska informację o popełnieniu przestępstwa od ofiary lub osoby trzeciej, będącej świadkiem zdarzenia, uwiarygodnienie tego faktu następuje przez sporządzenie notatki z rozmowy. Jeśli to możliwe, winna ona być potwierdzona własnoręcznym podpisem przez osobę informującą, ale nie należy tego wymagać od dzieci. Należy również poinformować daną osobę o prawnym obowiązku zgłaszania takich przypadków organom ścigania.

2. Uwagi dodatkowe

99. Podczas gromadzenia i przechowywania danych, poza obowiązkiem rzetelności i dyskrecji, konieczne jest uwzględnienie aktualnych norm prawnych. Po wejściu w życie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych (RODO) należy pamiętać o uwzględnieniu przepisów wewnątrzkościelnych dotyczących ochrony danych osobowych zawartych w Dekrecie ogólnym w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim wydanym przez Konferencję Episkopatu Polski w dniu 13 marca 2018 r.

100. Sekret powierzony podczas spowiedzi jest objęty absolutną tajemnicą i nie może być pod żadnym pozorem złamany. W tradycji i nauczaniu Kościoła dyskrecji podlega również kierownictwo duchowe, ale należy pamiętać, że w polskim prawie karnym nie jest ono chronione.

§ 2. Przepisy prawa kanonicznego

101. Prawo kanoniczne do najcięższych przestępstw dokonywanych na tle seksualnym zalicza:

- a) wykroczenie przeciw szóstemu przykazaniu Dekalogu, popełnione przez duchownego z osobą poniżej 18 roku życia albo dorosłą, która trwale jest niezdolna do posługiwania się rozumem, tj. jakikolwiek czyn zewnętrzny mający znamiona grzechu ciężkiego w dziedzinie seksualności (*De gravioribus delictis*, art. 6);
- b) Nabywanie, przechowywanie albo upowszechnianie obrazów pornograficznych, przedstawiających małoletnich poniżej 18 roku życia, przez duchownego (*De gravioribus delictis*, art. 6); chodzi tu o nabywanie i przechowywanie w jakikolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urządzenia oraz o wszelkie czynności o charakterze seksualnym: bezpośrednim lub pośrednim, dokonywane z małoletnimi, o których mowa w polskim prawie karnym, w tym także gromadzenie i przechowywanie pornografii dziecięcej;
- c) Nakłanianie penitenta do grzechu przeciwko szóstemu przykazaniu (kan. 1387 KPK; *De gravioribus delictis*, art. 4); ze szczególną powagą i surowością traktowane są te przypadki, w których kapłan użył sakramentu pokuty lub wykorzystał inną zależność penitenta, np. w kierownictwie duchowym, do wytypowania ofiary oraz jako pretekst do pierwszego kontaktu, kontynuowanego poza formułą sakramentu pokuty, podczas którego dochodziłoby do jakichkolwiek czynności o charakterze seksualnym;

d) Ponadto kan. 1395 *Kodeksu Prawa Kanonicznego* przewiduje sankcje karne dla duchownych także za inne czyny popełnione w sferze seksualności, nie podlegające specjalnym regulacjom.

102. Z kolei List Apostolski *motu proprio Vos estis lux mundi* z dnia 7 maja 2019 r., stanowiący załącznik nr 3 do niniejszych *Zasad*, wyszczególnia następujące przestępstwa przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu, popełnione przez duchownych lub członków instytutów życia konsekrowanego albo stowarzyszeń życia apostolskiego:

a) zmuszanie kogoś, stosując przemoc lub groźbę, czy też nadużycie władzy, do dokonywania lub poddawania się czynnościom seksualnym;

b) dopuszczanie się czynności seksualnych z osobą małoletnią lub bezradną;

c) wytwarzanie, prezentowanie, przechowywanie lub rozpowszechnianie, także telematycznie, pornografii dziecięcej, oraz rekrutowanie lub nakłanianie osoby małoletniej czy bezradnej do udziału w prezentacjach pornograficznych (art. 1 § 1a)).

103. To samo *motu proprio* wyodrębnia także przestępstwo polegające na działaniu lub zaniechaniu przez podmioty wymienione w jego artykule 6 (w tym najwyżsi przełożeni instytutu zakonnego na prawie papieskim), mających na celu zakłócanie lub uniknięcie dochodzeń cywilnych lub kanonicznych, administracyjnych lub karnych, przeciwko duchownemu lub zakonnikowi w związku z przestępstwami, o których mowa powyżej w punkcie 102 a), b) i c) (por. *Vos estis lux mundi*, art. 1 § 1 a)).

104. W prawie kanonicznym granica wieku osoby pokrzywdzonej została wyznaczona na 18 lat. W przypadkach, gdy pokrzywdzonymi są osoby, które ukończyły 18 rok życia, ale pozostają trwale niezdolne do posługiwania się rozumem, stosuje się te same przepisy, które odnoszą się do osób małoletnich.

105. Tradycja Kościoła zawsze uważała, że szóste przykazanie Dekalogu obejmuje całość ludzkiej płciowości (KKK 2336), a więc przestępstwem jest nie tylko pełny stosunek seksualny (w jakiegokolwiek formie) i jakakolwiek inna czynność seksualna, ale także np. prowadzenie rozmów na tematy seksualne w sposób erotyzujący.

106. Przedawnienie według prawa kanonicznego następuje po 20 latach od popełnienia przestępstwa, a gdy mamy do czynienia z przestępstwem przeciwko osobie małoletniej, przedawnienie liczy się od chwili uzyskania przez ofiarę pełnoletniości, a więc w Polsce następuje w dniu, gdy kończy ona 38 lat. W niektórych przypadkach, rozpatrywanych indywidualnie, Kongregacja Nauki Wiary może zdecydować o niezastosowaniu przepisów o przedawnieniu i rozpatrywać je nawet po upływie tego terminu (*De gravioribus delictis*, art. 7).

ROZDZIAŁ V

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W KONKRETNYCH PRZYPADKACH

107. Ze względu na dobro osób pokrzywdzonych i dobro Kościoła:

- a) w przypadku potwierdzenia zarzutów, niezależnie od czasu tych zdarzeń, należy podjąć realny wysiłek zadośćuczynienia ofiarom,
- b) w przypadku ich niepotwierdzenia, należy podjąć odpowiednie działania mające na celu ochronę dobrego imienia Kościoła oraz poszczególnych duchownych.

108. Ochrona i wsparcie pokrzywdzonych oraz sprawiedliwe ukaranie winnych i zadośćuczynienie za krzywdy – w sprawach związanych z wykorzystaniem seksualnym – według prawa Kościoła katolickiego nakłada na wyższych przełożonych zakonnych obowiązek przeprowadzenia wstępnego dochodzenia, a następnie przekazania uzyskanej dokumentacji do Kongregacji Nauki Wiary.

109. Osobami kompetentnymi, do których należy się zwrócić w związku z otrzymanym zgłoszeniem o przestępstwie są: w konwencie lub parafii – przełożony lub proboszcz, w czasie wyjazdu organizowanego w ramach wypoczynku dzieci i młodzieży – osoba odpowiedzialna. W przypadku zaś, gdyby podejrzenie dotyczyło wymienionych osób, zgłoszenie należy przekazać przełożonemu prowincjalnemu. Wymienione powyżej osoby są zobowiązane przekazać zgłoszenie jak najszybciej do przełożonego prowincjalnego.

110. Fakt zgłoszenia powinien zostać potwierdzony sporządzeniem notatki, w której zostanie, w miarę możliwości, określone wiek, imię i nazwisko pokrzywdzonego i zgłaszającego, ich adres pobytu lub zameldowania, data czynu lub okres w jakim do niego doszło, jak również imię i nazwisko domniemanego sprawcy, zwięzły opis zarówno czynu, jak i jego skutków. Taka notatka powinna zostać podpisana przez sporządzającego oraz, o ile to możliwe, przez zgłaszającego.

111. Osobą kompetentną do przeprowadzenia sprawy jest przełożony prowincjalny lub jego prawny zastępca, który – zapoznawszy się osobiście ze sprawą – może powierzyć jej prowadzenie odpowiedniemu kapłanowi.

112. W Prowincji powołany jest delegat ds. ochrony dzieci i młodzieży, który jest odpowiedzialny za przyjmowanie zgłoszeń o wykorzystaniu seksualnym małoletnich przez duchownego oraz jest zobowiązany do wskazania możliwości pomocy psychologicznej, prawnej i duszpasterskiej.

113. Delegat przyjmuje także – w celu przekazania do właściwej władzy kościelnej – zgłoszenia dotyczące przestępstw wymienionych w Liście apostołskim motu proprio *Vos estis lux mundi* z dnia 7 maja 2019 r., a więc o:

- a) wykorzystaniu seksualnym małoletnich przez zakonnika, który nie ma święceń;

b) zmuszaniu kogoś, przez osobę duchowną lub zakonną, przy zastosowaniu przemocy lub groźby czy też nadużycia władzy, do dokonywania lub poddawania się czynnościom seksualnym;

c) wytwarzaniu, prezentowaniu, przechowywaniu lub rozpowszechnianiu przez osoby duchowne lub zakonne pornografii dziecięcej;

d) rekrutowaniu lub nakłanianiu osoby małoletniej czy bezradnej, przez osobę duchowną lub zakonną, do udziału w prezentacjach pornograficznych.

114. Ilekroć duchowny lub zakonnik, który nie ma święceń, otrzyma wiadomość lub ma uzasadnione powody, by sądzić, że mogło zostać popełnione jedno z powyższych przestępstw, ma obowiązek niezwłocznego zgłoszenia tego czynu ordynariuszowi miejsca, w którym czyny miałyby miejsce, albo jego delegatowi lub innemu ordynariuszowi spośród tych, o których mowa w kann. 134 KPK i 984 KKKW.

115. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia powyższych przestępstw w każdym przypadku można kierować bezpośrednio do przełożonego prowincjalnego.

116. W przypadku podejrzenia przestępstwa nadużycia władzy przez wyższych przełożonych kościelnych, o których mowa w art. 6 motu proprio *Vos estis lux mundi* (w tym najwyższego przełożonego instytutu zakonnego na prawie papieskim), polegającego na działaniach lub zaniechaniach mających na celu zakłócanie lub uniknięcie dochodzeń świeckich lub kanonicznych, administracyjnych lub karnych, przeciwko duchownemu lub zakonnikowi w związku z wymienionymi przestępstwami, zgłoszenie należy kierować do władzy określonej na podstawie art. 8 i 9 *motu proprio* albo do Stolicy Apostolskiej bezpośrednio lub za pośrednictwem nuncjusza papieskiego.

117. Nazwisko oraz aktualne dane kontaktowe delegata znajdują się na oficjalnej stronie internetowej Prowincji.

118. W przypadku oskarżenia wobec zakonnika, osoba zgłaszająca popełnienie przestępstwa przeciwko małoletniemu może również zwrócić się do biskupa diecezjalnego swego miejsca zamieszkania lub jego delegata. W takiej sytuacji obowiązek przeprowadzenia dochodzenia przynależy jednak do wyższego przełożonego zakonnego, który czyni to we współpracy z biskupem diecezjalnym.

119. Osobę oskarżającą należy poinformować o prawnym obowiązku złożenia zawiadomienia do państwowych organów ścigania, zgodnie z przepisami prawa. Jeśli osoba zgłaszająca tego jeszcze nie uczyniła, a informację o popełnieniu przestępstwa można uznać za wiarygodną, doniesienie powinno zostać złożone przez przełożonego prowincjalnego za pośrednictwem wyznaczonego pełnomocnika. Dotyczy to w szczególności czynów zabronionych opisanych w art. 197 § 3 lub 4 kk, art. 198 kk i art. 200 kk.

120. Gdyby oskarżenie zostało wniesione przeciwko osobie zmarłej bądź przeniesionej do stanu świeckiego, zasadniczo nie wszczyna się postępowania, chyba że wymaga tego dobro

osób poszkodowanych lub Kościoła. Osobę wnoszącą oskarżenie należy powiadomić o tych okolicznościach.

121. Pokrzywdzonego – który może, ale nie musi być osobą oskarżającą – oraz jego bliskich należy otoczyć właściwą troską duszpasterską, zapewniając im poczucie bezpieczeństwa, wolę życzliwego ich wysłuchania i przyjęcia od nich prawdy. Należy też – jeśli jest taka potrzeba – ułatwić jej uzyskanie specjalistycznej pomocy duchowej i psychologicznej oraz prawnej. Jeżeli pokrzywdzony wyrazi wolę uzyskania pomocy duszpasterskiej, w pierwszej kolejności należy skierować go do duszpasterza ds. pomocy ofiarom wykorzystania seksualnego.

122. Celem wstępnego dochodzenia kanonicznego jest zbadanie faktów i okoliczności czynu przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu wobec osób poniżej 18 roku życia lub osób pełnoletnich, które są niezdolne do posługiwania się rozumem lub z innego powodu bezbronne.

123. Ponadto, celem tego postępowania jest opisanie stanu faktycznego, przygotowanie właściwej dokumentacji oraz uniemożliwienie ewentualnej kontynuacji przestępstw lub popełnienia kolejnych przestępstw, a także ułatwienie naprawienia zła.

124. Dlatego pierwszą informację na temat zarzucanego duchownemu czynu należy dokładnie i dyskretnie zweryfikować, aby w wyniku tej procedury nie ucierpiało dobre imię osoby zgłaszającej, jak i domniemanego podejrzanego.

125. Otrzymywane w tego rodzaju sprawie informacje stanowią podstawę do zaproszenia osoby oskarżającej do bezpośredniej rozmowy. Na podstawie pierwszej zweryfikowanej informacji przełożony prowincjalny rozstrzyga o dalszym trybie postępowania, działając według aktualnych norm prawa kościelnego i państwowego.

126. Zwyczajnym sposobem działania w trakcie wstępnego dochodzenia kanonicznego jest gromadzenie wszelkich możliwych do pozyskania i wiarygodnych informacji. Dokonuje się to przez rozmowę z pokrzywdzonymi i świadkami, zebranie wszelkich możliwych dokumentów w sprawie, w tym opinii lekarskich i psychologicznych.

127. Prowadzone postępowanie wewnętrzne kieruje się zasadą domniemania niewinności oraz respektuje prawo do obrony.

128. Jeśli ujawnione fakty dotyczyłyby aktualnych wydarzeń i wydawały się prawdopodobne, przełożony prowincjalny ma prawo do nakazania tego, co jest postanowione w kan. 1722 *Kodeksu Prawa Kanonicznego*, a więc ograniczyć lub zakazać sprawowania czynności duszpasterskich, nakazać lub zakazać pobytu w jakimś miejscu, a nawet zabronić publicznego uczestnictwa w Najświętszej Eucharystii.

129. Do czasu wyjaśnienia zarzutów, przełożony prowincjalny odsuwa zakonnik od posługi duszpasterskiej z małoletnimi.

130. Przełożony prowincjalny winien też zachęcić osobę, wobec której zgłoszono zarzuty, do wyrażenia uprzedniej, wyraźnej, świadomej i wolnej zgody na poddanie się specjalistycznej diagnozie, czy też, jeśli byłoby to konieczne, także terapii.

131. W przypadku, gdy z okoliczności zdarzenia wynika, iż domniemany sprawca to duchowny inkardynowany do diecezji albo duchowny zakonny, który nie jest członkiem naszej Prowincji, zgłoszenie należy przekazać odpowiedniemu Biskupowi albo odpowiedniemu Przełożonemu Prowincjalnemu, który z kolei podejmie działania zgodnie z przepisami prawa. Jednocześnie w takim przypadku należy stosować wszystkie przepisy prawa państwowego dotyczące obowiązku zawiadamiania o domniemanym przestępstwie.

132. Jeżeli ujawnione fakty dotyczą przeszłości i nie mają one swej kontynuacji, przełożony prowincjalny rozstrzyga, czy i jakie zastosować wobec duchownego środki.

133. Jeśli chodzi o oskarżenia o czyny sprzed wielu lat, zasada ta powinna być stosowana z zachowaniem odpowiedniej słuszności. W przypadkach tych przełożony prowincjalny postąpi zgodnie z nr 130.

134. Po przeprowadzeniu dochodzenia wstępnego przełożony prowincjalny powiadamia o tym Kongregację Nauki Wiary. Jest on zobowiązany poinformować Kongregację także, jeśli z przeprowadzonego dochodzenia wynikałoby, że w oskarżeniu nie istnieje „*fumus delicti*”. Jeżeli oskarżenia nie znalazły potwierdzenia we wstępnym dochodzeniu kanonicznym i zostało to potwierdzone przez Kongregację, należy fakt ten stwierdzić na piśmie i zamknąć sprawę, akta natomiast złożyć w tajnym archiwum kurii (kan. 1719 KPK).

135. Jeżeli istnieje podejrzenie, iż osobą odpowiedzialną za wykroczenie przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu wobec małoletniego jest świecki współpracownik Prowincji lub inna osoba z nią związana, należy postępować podobnie, jak wskazano wyżej. Tego rodzaju przypadki nie podlegają jednak kompetencji Stolicy Apostolskiej. Na czas przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego należy odsunąć taką osobę od pełnienia obowiązków wymagających bezpośrednich kontaktów z małoletnimi, nie narażając jej na utratę reputacji. Jednocześnie stosuje się wszystkie wymogi związane z obowiązkiem zawiadomienia organów powołanych do ścigania przestępstw.

136. Mając na uwadze przepisy prawa państwowego dotyczące złożenia zawiadomienia o przestępstwie kompetentnym organom ścigania, treścią dokumentacji nie mogą być w żadnym wypadku wiadomości uzyskane z sakramentalnego forum wewnętrznego (tajemnica spowiedzi); analogicznie należy traktować wiedzę uzyskaną w ramach kierownictwa duchowego. Niemniej jednak również w takim przypadku należy podjąć starania, aby osobę posiadającą wiedzę na temat wykorzystania małoletniego skłonić do zgłoszenia tego faktu w trybie, jaki pozwala na podjęcie kroków prawnych.

137. Wstępne dochodzenie kanoniczne jednoznacznie odróżnia się od postępowania prowadzonego według prawa polskiego. W przypadku, gdy toczy się postępowanie prowadzone przez organy państwowe, wstępne dochodzenie kanoniczne winno być

prowadzone w zakresie, w jakim to będzie możliwe z uwagi na ograniczenia prawne, wynikające z postępowania organów państwowych.

138. Odpowiedzialność karną oraz cywilną za tego rodzaju przestępstwa ponosi sprawca jako osoba fizyczna oraz mogą ją ponieść te osoby, które świadomie przyczyniły się do zaistnienia lub trwania takiej sytuacji.

139. Osobami upoważnionymi do udzielania informacji o przebiegu postępowania są przełożony prowincjalny i rzecznik prasowy Prowincji.

140. W sposób analogiczny, *mutatis mutandis*, należy postępować w przypadkach nadużyć przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą małoletnią poniżej osiemnastego roku życia popełnionych przez osoby konsekrowane lub innych świeckich, działających w strukturach Kościoła.

141. Pozostałe przepisy odnoszące się do powyższych spraw znajdują się w Wytycznych Konferencji Episkopatu Polski, które przytoczone są w załączniku nr 2.

ZAKOŃCZENIE

142. Sumienne przestrzeganie przepisów Kościoła powszechnego, Konferencji Episkopatu Polski i niniejszych *Zasad* będzie wyrazem troski o autentyczne dobro małoletnich oraz wszystkich osób z nimi zrównanych.

143. Niniejsze *Zasady* zostały zatwierdzone w dniu 12 marca 2020 roku przez przełożonego prowincjalnego, po uprzednim uzyskaniu zgody rady prowincjalnej.